

SPIS TREŚCI

	str.
Od Redakcji	3
Skróty nazw języków	4
Skróty zabytków językowych	4

I. WIADOMOŚCI WSTĘPNE

1.	Powstanie i rozwój polskiego języka narodowego	5
2.	Źródła do dziejów języka polskiego	12
3.	Grafika i ortografia zabytków staropolskich	16

II. FONETYKA

4.	Akcent prasłowiański. Intonacje	22
----	---------------------------------------	----

A. Wokalizm

5.	Samogłoski	24
6.	Półsamogłoski (jery)	25
7.	Dyftongi	27
8.	Prasłowiańskie grupy <i>ort, olt, tort, tolt, tert, tell</i>	28
9.	Prasłowiańskie <i>r, r̥, l, l̥</i> i ich wymiana na gruncie polskim	30
10.	Apofonia	32
11.	Przegłos polski	34
12.	Odstępstwa od przegłosu	36
13.	Wokalizacja jerów	39
14.	Odstępstwa od wokalizacji jerów	40
	1) <i>e</i> ruchome analogiczne	40
	2) Procesy analogii przy wokalizacji półsamogłosek	40
	3) Nieprawidłowa wymiana <i>'e</i> ruchomego (< <i>e</i>) na <i>'o</i>	42
15.	Samogłoski krótkie i długie. Iloczas samogłosek	42
16.	Samogłoski ścięśnione	45
17.	Kreskowanie samogłosek w języku polskim	46
18.	Samogłoski nosowe	47
19.	Wtórna nosowość	50

B. Konsonantyzm

§ 20.	Wymiany i oboczności spółgłoskowe	50
§ 21.	Trzy prasłowiańskie palatalizacje spółgłosek tylnojęzykowych	51
§ 22.	Miękczenie spółgłosek dwuwargowych i wargowo-zębowych	53
§ 23.	Miękczenie spółgłosek przedniojęzykowo-zębowych	55
§ 24.	Palatalizacja spółgłosek tylnojęzykowych <i>k, g</i>	58
§ 25.	Zmiękczenie grup spółgłoskowych <i>st, zd, sk, zg</i>	59
§ 26.	Wymiana <i>i > y</i> spowodowana stwardnieniem spółgłosek	59
§ 27.	Stwardnienia spółgłosek po zaniku <i>u</i>	60
§ 28.	Prasłowiański zbieg spółgłosek <i>kt'</i> i <i>t + ti</i>	61
§ 29.	Uwagi ogólne dotyczące zmiękczenia spółgłosek	62
§ 30.	Wypadanie spółgłosek z grup spółgłoskowych	63
§ 31.	Wtrącanie spółgłosek	64
§ 32.	Upraszczenie grup spółgłoskowych	64
§ 33.	Wymiana spółgłosek	65
§ 34.	Przegląd historyczny głosek języka polskiego	66

III. FLEKSJA

DEKLINACJA

§ 35.	Uwagi ogólne	71
-------	--------------------	----

A. Deklinacja rzeczowników

1. Deklinacja męska

§ 36.	Mianownik liczby pojedynczej	72
§ 37.	Dopełniacz liczby pojedynczej	73
§ 38.	Celownik liczby pojedynczej	74
§ 39.	Biernik liczby pojedynczej	75
§ 40.	Wołacz liczby pojedynczej	76
§ 41.	Narzędnik liczby pojedynczej	77
§ 42.	Miejscownik liczby pojedynczej	77
§ 43.	Mianownik liczby mnogiej	78
§ 44.	Dopełniacz liczby mnogiej	80
§ 45.	Celownik liczby mnogiej	81
§ 46.	Biernik liczby mnogiej	81
§ 47.	Narzędnik liczby mnogiej	82
§ 48.	Miejscownik liczby mnogiej	82

2. Deklinacja nijaka

49.	Mianownik, wołacz i biernik liczby pojedynczej	83
50.	Dopełniacz liczby pojedynczej	85
51.	Celownik liczby pojedynczej	85
52.	Narzędnik liczby pojedynczej	85
53.	Miejscownik liczby pojedynczej	86
54.	Mianownik, biernik i wołacz liczby mnogiej	87
55.	Dopełniacz liczby mnogiej	87
56.	Celownik liczby mnogiej	88
57.	Narzędnik liczby mnogiej	88
58.	Miejscownik liczby mnogiej	88

3. Deklinacja żeńska

59.	Mianownik liczby pojedynczej	89
60.	Dopełniacz liczby pojedynczej	90
61.	Celownik liczby pojedynczej	91
62.	Biernik liczby pojedynczej	91
63.	Wołacz liczby pojedynczej	92
64.	Narzędnik liczby pojedynczej	92
65.	Miejscownik liczby pojedynczej	93
66.	Mianownik, biernik i wołacz liczby mnogiej	93
67.	Dopełniacz liczby mnogiej	93
68.	Celownik liczby mnogiej	94
69.	Narzędnik liczby mnogiej	94
70.	Miejscownik liczby mnogiej	95
71.	Mianownik i biernik liczby pojedynczej	95
72.	Dopełniacz, celownik, wołacz i miejscownik liczby pojedynczej ...	96
73.	Narzędnik liczby pojedynczej	96
74.	Mianownik, biernik i wołacz liczby mnogiej	97
75.	Dopełniacz liczby mnogiej	97
76.	Celownik liczby mnogiej	97
77.	Narzędnik liczby mnogiej	98
78.	Miejscownik liczby mnogiej	98
79.	Niektóre późniejsze formacje nieprawidłowe	98
80.	Liczba podwójna w deklinacji rzeczowników i jej ślady w języku współczesnym	100

B. Deklinacja zaimków

§ 81.	Zaimek osobowy	103
§ 82.	Odmiana zaimka anaforycznego <i>ji, ja, je</i>	104
§ 83.	Zaimki dzierżawcze	109
§ 84.	Zaimek <i>wszystek, wszystka, wszystko</i>	110
§ 85.	Zaimek wskazujący <i>ten, ta, to</i>	111
§ 86.	Uwagi o poszczególnych przypadkach	112
§ 87.	Zaimek względno-pytający <i>kto, co</i>	114
§ 88.	Zaimki staropolskie	115

C. Deklinacja przymiotników

§ 89.	Deklinacja rzeczownikowa przymiotników	116
§ 90.	Resztki dawnej deklinacji rzeczownikowej przymiotników we współczesnej polszczyźnie	119
§ 91.	Deklinacja zaimkowa przymiotników	120
§ 92.	Uwagi o poszczególnych przypadkach deklinacji zaimkowej	122

D. Odmiana liczebników

§ 93.	Odmiana liczebnika <i>dwa</i>	124
§ 94.	Odmiana liczebników <i>trzy, cztery</i>	125
§ 95.	Odmiana liczebników <i>pięć — dziesięć</i>	125
§ 96.	Odmiana liczebników <i>jedenaste — dziewiętnaste</i>	126
§ 97.	Odmiana liczebników <i>dwadzieścia — dziewięćdziesiąt</i>	126
§ 98.	Odmiana liczebnika <i>sto</i>	127
§ 99.	Odmiana liczebników od <i>stu</i> wzwyż	127
§ 100.	Staropolskie liczebniki zbiorowe	128
§ 101.	Liczebniki porządkowe i ułamkowe	128

KONIUGACJA

§ 102.	Temat czasownikowy	129
§ 103.	Podział na koniugacje	129
§ 104.	Koniugacja pierwsza	130
§ 105.	Koniugacja druga	133
§ 106.	Koniugacja trzecia	134
§ 107.	Koniugacja czwarta	135
§ 108.	Koniugacja piąta	137
§ 109.	Inny podział na koniugacje	140

A. Proste formy koniugacyjne

§ 110. Czas teraźniejszy	141
§ 111. Tryb rozkazujący (rozkaznik)	142
§ 112. Bezokolicznik	146
§ 113. Pierwotny a współczesny stan imiesłowów	146
§ 114. Imiesłów czynny czasu teraźniejszego (współczesny)	148
§ 115. Imiesłów bierny czasu teraźniejszego	150
§ 116. Imiesłów czynny czasu przeszłego, tzw. I	151
§ 117. Imiesłów czynny czasu przeszłego, tzw. II	152
§ 118. Imiesłów bierny czasu przeszłego	153
§ 119. Zanik funkcji czasowych w imiesłowach	154
§ 120. Dawne czasy przeszłe niezłożone (imperfektum i aoryst)	155

B. Złożone formy koniugacyjne

§ 121. Czas przeszły złożony	158
§ 122. Czas zaprzeczony	161
§ 123. Czas przyszły (niedokonany)	162
§ 124. Tryb warunkowy	162

IV. SŁOWOTWÓRSTWO I SEMANTYKA

Uwagi ogólne	164
1. Leksykalizacja	164
Przyczyny leksykalizacji wyrazów	167
Działanie procesów fonetycznych	168
Występowanie rzadkiej podstawy słowotwórczej lub jej zaginięcie	171
Występowanie rzadkich formantów słowotwórczych	172
2. Krystalizowanie się słowotwórczych i znaczeniowych dominant	173
Krystalizowanie się dominant słowotwórczych	174
Krystalizowanie się dominant znaczeniowych	183
3. Podział znaczeń między formacje współpodstawowe	186
Repartycja znaczeń	186
4. Konkretyzacja znaczeniowa wyrazów	191
Formacje odczasownikowe	192
Formacje odprzymiotnikowe	192
Konkretyzacja znaczeniowa w zakresie rzeczowników odczasownikowych	193
Konkretyzacja znaczeniowa w zakresie rzeczowników odprzymiotnikowych	194
Konkretyzacja znaczeniowa w wypadku przesunięć semantycznych w obrębie formacji odrzeczownikowych	195

5. Inne zmiany znaczeniowe wyrazów	196
Zmiany zakresu znaczeniowego wyrazów	196
Przechodzenie od znaczenia dosłownego do przenośnego	199
Przechodzenie od nazw własnych do pospolitych	201
6. Zamieranie wyrazów	202

ĆWICZENIA

Analiza tekstów

Kazania świątokrzyskie	209
Kazanie I. Na dzień św. Michała (cz. I)	210
Objaśnienie tekstu	211
Opracowanie wybranych wyrazów	212
Kazanie I. Na dzień św. Michała (cz. II)	216
Objaśnienie tekstu	216
Opracowanie wybranych wyrazów	219
Kazanie II. Na dzień św. Katarzyny (cz. I)	224
Objaśnienie tekstu	224
Opracowanie wybranych wyrazów	228
Kazanie II. Na dzień św. Katarzyny (cz. II)	233
Objaśnienie tekstu	233
Opracowanie wybranych wyrazów	235
Kazanie IV. Na dzień Bożego Narodzenia (cz. I)	241
Objaśnienie tekstu	242
Opracowanie wybranych wyrazów	246
Kazanie IV. Na dzień Bożego Narodzenia (cz. II)	250
Objaśnienie tekstu	251
Opracowanie wybranych wyrazów	255
Kazanie V. Na dzień Trzech Króli	257
Objaśnienie tekstu	258
Opracowanie wybranych wyrazów	260
Kazanie VI. Na dzień Matki Boskiej Gromnicznej	263
Objaśnienie tekstu	264
Opracowanie wybranych wyrazów	266
Bogurodzica	267
Objaśnienie tekstu, opracowanie wybranych wyrazów	268

ĆWICZENIA KONTROLNE

Psałterz floriański (Prologi, cz. I)	279
Psałterz floriański (Prologi, cz. II)	283
Psalm 1	287
Psalm 15 (Psałterze floriański i puławski)	289

Kazania gnieźnieńskie	294
Kazanie I. Na Boże Narodzenie (cz. I)	294
Kazanie I. Na Boże Narodzenie (cz. II)	298
Żywot św. Błażeja (cz. I)	303
Roty przysięg poznańskich (1388)	306
Roty przysięg poznańskich (1390)	309
Roty przysięg poznańskich (1391)	311
Słowniczek niektórych terminów gramatycznych	313
Indeks	319
Tablice	

